

REFERENCER SÅDAN LIGGER LANDET, TAL OM LANDBRUGET 2022

Referencerne er angivet kronologisk i overensstemmelse med publikationens opbygning. De enkelte referencer er sat ind under hvert afsnit.

1. DANMARK ER – PÅ OVERFLADEN – ET LANDBRUGSLAND

1.1 Landbrug udgør cirka 60 procent af Danmarks areal

Miljøtilstand.nu, Miljøstyrelsen, senest opdateret september 2020

<https://xn--miljotilstand-yjb.nu/temaer/arealanvendelse/udvikling-i-arealanvendelse/>

1.1.1 Danmark er det mest intensivt dyrkede land i Europa

The World Bank Data

https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.ARBL.ZS?locations=EU&name_desc=true

https://en.wikipedia.org/wiki/Land_use_statistics_by_country

1.2 Vi dyrker foder til husdyr på tre fjerdedele af det danske landbrugsareal

Fakta om Fødevarer, Landbrug og Fødevarer, tabel 3.5 Det dyrkede areals benyttelse

1.3.1 Importen af soja til husdyrproduktionen ligger fortsat højt

Morten Gylling et al, 2020 Opgørelse over import af soja og andre landbrugsprodukter fra Brasilien

[https://ifro.ku.dk/english/staff/?pure=en%2Fpublications%2Fopgørelse-over-import-af-soja-og-andre-landbrugsprodukter-fra-brasilien\(a176e342-f685-4038-b919-9d1612fe66df\).html](https://ifro.ku.dk/english/staff/?pure=en%2Fpublications%2Fopgørelse-over-import-af-soja-og-andre-landbrugsprodukter-fra-brasilien(a176e342-f685-4038-b919-9d1612fe66df).html)

Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri, Handlingsplan mod afskovning, 2021.

1.3.2 Proteinafgrøder og protein fra græs dyrket i Danmark kan erstatte en del af sojaimporten

Biomasseudnyttelse i Danmark - potentielle ressourcer og bæredygtighed

Uffe Jørgensen et al. DCA rapport nr. 033, 2013

1.4.1 Det primære landbrug havde knap 35.000 fuldtidsbeskæftigede i 2020

Danmarks Statistik 2022, Statistikbanken.

DF307, Beskæftigede i landbrug og gartneri efter område, enhed, type og arbejdstid

1.4.2 Eksportværdien af landbrugsprodukter udgjorde i 2020 12.5 procent af den danske vareeksport

Danmarks Statistik 2022, Statistikbanken.

UHM, Udenrigshandel månedlig efter poster, im- og eksport, land, enhed og sæsonkorrigering

1.4.3 Beskæftigelsen i landbrugets direkte følgerhverv

Landbrug & Fødevarer, Fakta om Fødevarer, tabel 2.1 og 2.2

1.5.1 Færre og større landbrugsbedrifter

Danmarks Statistik, Statistikbanken, BDF11: Bedrifter efter område, enhed, bedriftstype og areal

1.5.2 Mere jord er bortforpagtet

Landbrug & Fødevarer, Fakta om Fødevarer, tabel 3.5

1.5.3 Danske landmænd bliver ældre

Danmarks Statistik, Landbrugs- og gartneritællingen 2017, Nyt fra Danmarks Statistik, 22. maj 2018 Nr. 197

1.5.4 Danmark er et svinetæt land

FAOSTAT Country Area 2020, <https://www.fao.org/faostat/en/#data/RL>

FAOSTAT Annual Population 2020, <https://www.fao.org/faostat/en/#data/OA>

FAOSTAT Livestock 2020 <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL>

UN Population Division 2020. <https://population.un.org/wpp/>

1.5.5 Andre ejerformer er på vej

www.jordbrugsfond.dk

2. LANDBRUGETS KONSEKVENSER FOR NATUREN

2.1 Det intensive landbrug truer fortsat biodiversiteten i Danmark

Ejrnæs, R., Wiberg-Larsen, P., Holm, T.E., Josefson, A., Strandberg, B., Nygaard, B., Andersen, L.W., Winding, A., Termansen, M., Hansen, M.D.D., Søndergaard, M., Hansen, A.S., Lundsteen, S., Baattrup-Pedersen, A., Kristensen, E., Krogh, P.H., Simonsen, V., Hasler, B. & Levin, G. (2011):

Danmarksbiodiversitet 2010 – status, udvikling og trusler. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. DMU rapport nr. 815.

Ejrnæs, R., Nygaard, B., Kjær, C., Baattrup-Pedersen, A., Brunbjerg, A. K., Clausen, K., Fløjgaard, C., Hansen, J.L.S., Hansen, M.D.D., Holm, T.E., Johnsen, T.J., Johansson, L.S., Moeslund, J.E., Sterup, J., Hansen R.R., Strandberg, B., Søndergaard, M. & Wiberg-Larsen, P. 2021. Danmarks biodiversitet 2020 – Tilstand og udvikling. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 270 s. - Videnskabelig rapport nr. 465.

<http://dce2.au.dk/pub/SR465.pdf>

State of nature in the EU. Results from reporting under the nature directives 2007-2012. EEA report No 2/2015.

European Environment Agency (2015a): Annexes A-F to: State of nature in the EU. Results from reporting under the nature directives 2007-2012. EEA Technical report No 2/2015.

Fredshavn, J., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Damgaard, C., Therkildsen, O.R., Elmeros, M., Wind, P., Johansson, L.S., Alnøe, A.B., Dahl, K., Nielsen, E.H., Pedersen, H.B., Sveegaard, S., Galatius A. & Teilmann, J. 2019. Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2019. Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 52 s. Videnskabelig rapport nr. 340

<http://dce2.au.dk/pub/SR340.pdf>

Fredshavn, J., Søgaard, B., Nygaard, B., Johansson, L., S., Wiberg-Larsen, P., Dahl, K., Sveegaard, S., Galatius, A., Teilmann, J. (2014): Bevaringsstatus for naturtyper og arter. Habitatdirektivets Artikel 17 rapportering. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Videnskabelig rapport nr. 98.

Jensen, P.N., Boutrup, S., Fredshavn, J.R., Svendsen, L.M., Blicher-Mathiesen, G., Wiberg-Larsen, P., Johansson, L.S., Hansen, J.W., Nygaard, B., Søgaard, B., Holm, T.E., Ellermann, T., Thorling, L. & Holm, A.G. (2015): Vandmiljø og Natur 2014. NOVANA. Tilstand og udvikling – faglig sammenfatning. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. DCE rapport nr. 170.

Naturstyrelsen: 5th Danish Country Report. To the Convention on Biological Diversity. March 2014.

Wind, P. og Pihl, S. (red.): Den danske rødliste. - Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. (Opdateret april 2010). Søgninger i rødlistetabasen. <http://bios.au.dk/videnudveksling/til-myndigheder-og-saerligt-interesserede/redlistframe/>.

Wind, P. og Pihl, S: Den danske rødliste. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 2004

2.2 Naturen får mindre plads, bliver mere spredt og tilstanden er samtidig i tilbagegang

Ejrnæs, R., Bladt, J., Dalby, L., Pedersen, P.B.M., Fløjgaard, C., Levin, G., Baaner, L., Brunbjerg, A.K., Møllerup, K., Angelidis, I. & Nygaard, B. 2021. Udvikling af en dansk naturindikator (DNI). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 60 s. - Videnskabelig rapport nr. 460. <http://dce2.au.dk/pub/SR460.pdf>

Ejrnæs, R., Petersen, A.H., Bladt, J., Bruun, H.H., Moeslund, J.E., Wiberg-Larsen, P. & Rahbek, C. (2014): Biodiversitetskort for Danmark. Udviklet i samarbejde mellem Center for Makroøkologi, Evolution og Klima på Københavns Universitet og Institut for Bioscience ved Aarhus Universitet. DCE rapport nr. 112.

Ejrnæs, R., Wiberg-Larsen, P., Holm, T.E., Josefson, A., Strandberg, B., Nygaard, B., Andersen, L.W., Winding, A., Termansen, M., Hansen, M.D.D., Søndergaard, M., Hansen, A.S., Lundsteen, S., Baattrup-Pedersen, A., Kristensen, E., Krogh, P.H., Simonsen, V., Hasler, B. & Levin, G. (2011): Danmarksbiodiversitet 2010 – status, udvikling og trusler. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. DMU rapport nr. 815.

Fredshavn, J., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Damgaard, C., Therkildsen, O.R., Elmeros, M., Wind, P., Johansson, L.S., Alnøe, A.B., Dahl, K., Nielsen, E.H., Pedersen, H.B., Sveegaard, S., Galatius A. & Teilmann, J. 2019. Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2019. Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 52 s. Videnskabelig rapport nr. 340

<http://dce2.au.dk/pub/SR340.pdf>

Nygaard, B., Levin, G., Buttenschøn, R. & Ejrnæs, R. (2011): Kortlægning af naturplejebehov. Notat vedr. delprojekt 1 i projektet: Sikring af plejkrævende lysåbne naturtyper i Danmark. Naturstyrelsen.

2.2.1 Levestedene i agerlandet forringes og er dårligt beskyttede

Ejrnæs, R., Nygaard, B., Kjær, C., Baattrup-Pedersen, A., Brunbjerg, A. K., Clausen, K., Fløjgaard, C., Hansen, J.L.S., Hansen, M.D.D., Holm, T.E., Johnsen, T.J., Johansson, L.S., Moeslund, J.E., Sterup, J., Hansen R.R., Strandberg, B., Søndergaard, M. & Wiberg-Larsen, P. 2021. Danmarks biodiversitet 2020 – Tilstand og udvikling. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 270 s. - Videnskabelig rapport nr. 465. <http://dce2.au.dk/pub/SR465.pdf>

Fredshavn, J.F., Levin, G. & Nygaard, B. (2015): Småbiotoper 2007 og 2013. NOVANA. DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet. DCE rapport nr. 143.

Miljøstyrelsen: Småbiotoper. Hentet 10. oktober 2017. <http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-naturtyper/naturplejeportalen/småbiotoper>.

Naturstyrelsen: 5th Danish Country Report. To the Convention on Biological Diversity. March 2014.

2.2.2 Den lysåbne natur mangler græsning eller overgræsses

Ejrnæs, R., Bladt, J., Dalby, L., Pedersen, P.B.M., Fløjgaard, C., Levin, G., Baaner, L., Brunbjerg, A.K., Møllerup, K., Angelidis, I. & Nygaard, B. 2021. Udvikling af en dansk naturindikator (DNI). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 60 s. - Videnskabelig rapport nr. 460. <http://dce2.au.dk/pub/SR460.pdf>

Ejrnæs, R., Nygaard, B., Kjær, C., Baattrup-Pedersen, A., Brunbjerg, A. K., Clausen, K., Fløjgaard, C., Hansen, J.L.S., Hansen, M.D.D., Holm, T.E., Johnsen, T.J., Johansson, L.S., Moeslund, J.E., Sterup, J., Hansen R.R., Strandberg, B., Søndergaard, M. & Wiberg-Larsen, P. 2021. Danmarks biodiversitet 2020 – Tilstand og udvikling. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 270 s. - Videnskabelig rapport nr. 465. <http://dce2.au.dk/pub/SR465.pdf>

Kjær, C., Ehlers, B., Bruus, M., Hansen, M.D.D., Hansen, R.R., Holmstrup, M., Høye, T.T., Jensen, J., Offenbergs, J., Strandberg, B., Strandberg, M. & Wiberg-Larsen, P. 2020. Insekters tilbagegang. Hvilke insekter går tilbage, hvorfor og hvad kan der gøres? Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 90 s. - Videnskabelig rapport nr. 388. <http://dce2.au.dk/pub/SR388.pdf>

2.3.1 Fuglebestandene i landbrugslandet falder fortsat

DOF : T. Vikstrøm, D.P. Eskildsen, M.F. Jørgensen & N.Y. Ali 2022: Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2021. Årsrapport for Punkttællingsprogrammet. Dansk Ornitologisk Forening. https://www.dof.dk/images/fakta_om_fugle/Arvsrapport_for_punktaellingsprogrammet/M01692_Punktoptaellingsrapport_2022_4K.pdf

2.3.2 Næsten halvdelen af de vilde bier er rødlistede

Den danske Rødliste: Moeslund, J.E., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Bell, N., Bruun, L.D., Bygebjerg, R., Carl, H., Damgaard, J., Dylmer, E., Elmeros, M., Flensted, K., Fog, K., Goldberg, I., Gønget, H., Helsing, F., Holmen, M., Jørum, P., Lissner, J., Læssøe, T., Madsen, H.B., Misser, J., Møller, P.R., Nielsen, O.F., Olsen, K., Sterup, J., Søchting, U., Wiberg-Larsen, P. og Wind, P. 2019. Den danske Rødliste. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. www.redlist.au.dk.

2.3.3 Pløjefri dyrkning giver flere lærker

<https://videnskab.dk/forskerzonen/naturvidenskab/nem-dyrkningsmetode-kan-faa-fuglene-tilbage-paa-de-danske-marker>
https://dcapub.au.dk/djpdf/DCA_rapport_nr177_web.pdf

2.3.4 Pløjefrit areal fordoblet siden 2016

<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtm1?cid=38302>
<https://frdk.dk/forside/vidensbank/conservationagriculture-dk/>

3. LANDBRUGETS KONSEKVENSER FOR MILJØET

3.1 Salg af sprøjtegifte og biocider

Pesticidbelastningsindikatoren (PBI) for årene 2010-2020. Baseret på salgstal og forbrugstal for omdriftsarealer. Kilde: MST, 2022, Bekæmpelsesmiddelstatistik 2020

Statistikbank Miljøstyrelsen (2004), (2007), (2010), (2012), (2013), (2014a), (2016), (2017), (2017b) (2021) og (2022), og Jens Erik Ørum, IFRO-KU Danmarks Statistik, 2022, <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>
Miljøstyrelsen, 2022, Bekæmpelsesmiddelstatistik 2020, [Bekampelsesmiddelstatistik 2020 \(mst.dk\)](http://Bekampelsesmiddelstatistik2020(mst.dk))

3.1.1 Brug af sprøjtegift i landbruget, behandlingshyppighed og PBI

Danmarks statistik 2022 <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>.
Miljøstyrelsen (2012), (2013), (2014a), (2016), (2017) (2017b) og (2022)
Danmarks statistik 2022 <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>.

3.1.2 Stigende salg af sprøjtegifte

www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536

Miljøstyrelsen, 2021. Salg af pesticider til brug i private haver 2019 og 2020. Orientering fra Miljøstyrelsen nr. 51. juni 2021

3.1.3 Ti aktivstoffer udgør 69,7 % af den samlede miljøbelastning

Top-10 aktivstoffer baseret på andel af samlet miljøbelastning for aktivstoffer solgt til anvendelse af professionelle på friland. MST 2022. Egne beregninger, Danmarks Naturfredningsforening

3.2.1 Der er sprøjtegiftrester i syv af ti undersøgte indtag i grundvandet

Thorling, L., Ernstsens, V., Hansen, B., Larsen, F., B., Mielby, S., Johnsen, A.R. & Trolborg, L. (2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015) Grundvand. Status og udvikling. GEUS tekniske rapporter. <http://www.geus.dk/DK/water-soil/monitoring/groundwater-monitoring/Sider/default.aspx>. Danmarks Naturfredningsforening har konstrueret figuren.

3.2.2 Der er sprøjtegift i over halvdelen af drikkevandsboringerne

Thorling, L., Ernstsens, V., Hansen, B., Larsen, F., B., Mielby, S., Johnsen, A.R. & Trolborg, L. 2021

Grundvand. Status og udvikling GEUS tekniske rapporter. <http://www.geus.dk/DK/water-soil/monitoring/groundwater-monitoring/Sider/default.aspx> og Danmarks Naturfredningsforening egne beregninger på baggrund af GEUS rapporter, 2022

3.2.3 Vandværker blander sig ud af sprøjtegift i drikkevandsboringer

Data er et udtræk af 5170 nedlagte boringer med pesticidanalyse fra GEUS database, Jupiter, hvor tidligere vandværksboringer er identificeret. N=968 Referencer: Danmarks Naturfredningsforening 2022.

3.2.4 Omkring 1,7 % af Danmarks areal med sandjord er udpeget som sprøjtegiftfølsomme områder

Fund af pesticider i Danmark. Fra GEUS database Jupiter. Koncept for Udpejning af Pesticidfølsomme Arealer, KUPA, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse, Miljøministeriet. Alle rapporter om KUPA findes på <https://www.geus.dk/om-geus/nyheder/nyhedsarkiv/2001/sep/koncept-for-udpejning-af-pesticidfoelsomme-arealer-kupa><https://www.geus.dk/om-geus/nyheder/nyhedsarkiv/2001/sep/koncept-for-udpejning-af-pesticidfoelsomme-arealer-kupa>

3.2.5 BNBO – BoringsNæreBeskyttelsesOmråder, GrundvandsParker

Finansloven 2022. Miljøstyrelsen (2020). Danmarks Naturfredningsforening (2019) Miljøstyrelsen, 2020, Vejledning om boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) Vejledning nr. 45 juni 2020 Miljøministeriet, 2017. Pesticidstrategi 2017 – 2021. Fakta, forsigtighed og omtanke. Oktober 2017

3.3 Andel af danske grøntsager med rester af sprøjtegift falder

Pesticider i kosten 1. kvartal 2022, Bodil Hamborg Jensen og Daniel Bernado Garcia Jørgensen DTU Fødevareinstituttet [Pesticidkontrol-i-foedevarer-1-kvartal-2022 \(4\).pdf](https://www.dce2.au.dk/pub/SR472.pdf)

3.4.1 Kollektive kvælstofvirkemidler langt fra målet

<https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/kollektive-virkemidler>

3.4.2 Fosforoverskuddet udgør stadig en trussel for vandmiljøet

https://pure.au.dk/portal/files/218912652/N_ringsstofbalancer_2019_20_2606_20221.pdf

3.4.3 Mellem en fjerdedel og tredjedel af det tilførte kvælstof udvaskes til vandmiljøet

<https://dce2.au.dk/pub/SR472.pdf>

3.4.4 Tredje generation vandområdeplaner dækker under 1 procent af alle søer og 25 procent af alle vandløb

<https://mst.dk/service/miljoeqis/>

3.4.5 Reguleringen af landbrugets kvælstofudledning til kystvandene tager ikke tilstrækkeligt hensyn til beskyttelsen af grundvandet 42

https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Landbrug/Goedningsrengskab/Vejledning_om_goedsknings-og_harmoniregler_2020_2021.pdf

<https://mim.dk/media/226716/vandomraadeplanerne-2021-2027.pdf>

Levin, G. 2019. Basemap03. Technical documentation of the method for elaboration of a land-use and land-cover map for Denmark. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy, 86 pp. Technical Report No. 159

<http://dce2.au.dk/pub/TR159.pdf>

<https://miljoeqis.mim.dk/spatialmap?profile=lbst>

3.4.6 Danmark opfyldte ammoniakreduktionsmål ved nedlukningen af minkproduktionen

Referencer: Jensen et al. (2014), Miljø- og Fødevareudvalget (2016), GEUS (2016), Miljøportalen (2016a), Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (2016a), (2016b), (2016c) og (2016d)

https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2017/DCE_Notat_vedr_ammoniakfremskrivning_2016_2035.pdf

<https://fvm.dk/publikationer/publikation/pub/hent-fil/publication/afrapportering-fra-ekspertudvalg-vedr-ammoniakreducerende-tiltag/>

4. LANDBRUGETS KONSEKVENSER FOR KLIMAET

Finansministeriet & Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2021), Aftale om en grøn omstilling af dansk landbrug.

4.1 Landbrugssektoren er årsag til 25,4 % af Danmarks samlede drivhusgasemission

Energistyrelsen (2022), Klimastatus- og fremskrivning 2022

Nielsen, O.-K. et al. (2022), Denmark's National Inventory Report 2022

4.1.1 Landbruget står for hovedparten af metan og lattergasudledninger

Energistyrelsen (2022), Klimastatus- og fremskrivning 2022

Nielsen, O.-K. et al. (2022), Denmark's National Inventory Report 2022

Landbrugsstyrelsen (2022, 27. sep.), Drivhusgasser fra landbruget. <https://lbst.dk/tvaerqaaende/klima/drivhusgasser-fra-landbruget/>

4.1.2 Opdyrkning af lavbundslande udgør 42 procent af landbrugets emissioner

Energistyrelsen (2022), Klimastatus- og fremskrivning 2022 Nielsen, O.-K. et al. (2022), Denmark's National Inventory Report 2022

Miljøstyrelsen (2022), Den statslige vådområdeindsats. <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/ophoerte-tilskudsordninger/den-statslige-vaadomraadeindsats/>

4.1.3 Græs kan reducere Danmarks samlede drivhusgasudledning med cirka 20 procent – uden at fødevarereproduktionen reduceres

Gylling, M., et al. (2016), The + 10 million tonnes study. Increasing the sustainable production of biomass for bio-refineries.

Jørgensen, U. (2012), Baggrundsnotat: Beregning af effekter på nitratudvaskning. + 10 mio. tons planen – muligheder for en øget dansk produktion af bæredygtig biomasse til bioraffinaderier. Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet.

4.1.4 Økologisk landbrug udleder færre drivhusgasser per hektar

van der Werf, H.M.G., Knudsen, M.T. & Cederberg, C. (2020), Towards better representation of organic agriculture in life cycle assessment. Nature Sustainability 3, 419–425.

Mogensen L., et al. (2022), Vidensyntese om livscyklusvurderinger og klimaeffektivitet i landbrugssektoren.

4.1.5 Klimagevinster ved reduceret jordbearbejdning

Munkholm, L. J. et al. (2020), Vidensyntese om Conservation Agriculture.

Miljøstyrelsen (2021, 20. jan.), Conservation Agriculture: Ploven går på pension til gavn for klimaet.

<https://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2021/jan/ploven-gaar-paa-pension-til-gavn-for-klimaet/>

4.1.6 Lækage

Dalgaard, C., Gupta, N.D., Hansen, L., Munch, J.R. (2021), Klimalækage og dansk landbrug. Jyllandsposten. <https://dors.dk/oevrige-publikationer/kronikker-artikler/klimalaekage-dansk-landbrug>

Arp, A. (2022, 1. sep.). Topøkonom slår fast: Hård regulering af landbruget vil have en reel global klimaeffekt. Altinget: Fødevarer.

<https://www.alinget.dk/foedevarer/artikel/topoekonom-slaar-fast-haard-regulering-af-landbruget-vil-have-en-reel-global-klimaeffekt>.

5. LANDBRUGETS KONSEKVENSER FOR DYREVELFÆRD OG SUNDHED

5.1. Mange dyr i dansk landbrug og stigende ydelsespres

Danmarks Statistik – Statistikbanken (2022). Bestanden af husdyr; SVIN: svinebestanden opgjort på kvartaler efter type, KVAEG5: kvægbestanden efter område og art, HDYR07: husdyrbestanden efter område, enhed og art. Slagtninger og produktion; ANI4: slagtninger og produktion af kvæg efter kategori og enhed, ANI5: Slagtninger og produktion af svin efter kategori og enhed, ANI6: slagtninger og produktion af fjerkræ efter kategori og enhed.

<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>

5.2 Der er et højt niveau af sanktioner i de danske besætninger

Fødevarestyrelsen (2010): Kontrol af Dyrevelfærd 2008/2009.

Fødevarestyrelsen (2011), Dyrevelfærd i Danmark 2010.

https://pure.au.dk/portal/files/39785553/Dyrevelf_rd_i_Danmark_2010_rapport.pdf

Fødevarestyrelsen (2012): Dyrevelfærd i Danmark 2011.

https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/25_PDF_word_filer%20til%20download/05kontor/Videnscenter%20for%20Dyrevelf%20A6rd/14068_dyrevelf%20A6rd_web_11%2007%2012.pdf

Fødevarestyrelsen (2013): Dyrevelfærd i Danmark 2013. Med resultater af velfærdskontrollen i 2012.

https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%20A6rd/Dyrevelf%20A6rdsrapporter/Dyrevelf%20A6rd%20DK%202013%20sept_WEB.pdf

Fødevarestyrelsen (2014): Dyrevelfærd i Danmark 2014. Med resultater af velfærdskontrollen i 2013.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%20A6rd/Dyrevelf%20A6rdsrapporter/Dyrevelf%20A6rd%20i%20Danmark%202014.pdf>

Fødevarestyrelsen (2015): Dyrevelfærd i Danmark 2015. Med resultater af velfærdskontrollen i 2014.

https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%20A6rd/Dyrevelf%20A6rdsrapporter/15765%20Dyrevelf%20A6rdsrapport_100915_web.pdf

Fødevarestyrelsen (2016): Dyrevelfærd i Danmark 2016. Med resultater af velfærdskontrollen i 2015.

https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%20A6rd/Dyrevelf%20A6rdsrapporter/16216_dyrevelf%20A6rd_210x210_FINAL_02%2006%2016.pdf

Fødevarestyrelsen (2017): Dyrevelfærd i Danmark 2017. Med resultater af velfærdskontrollen i 2016.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%20A6rd/Dyrevelf%20A6rdsrapporter/Dyrevelf%20A6rd%20i%20Danmark%202017.pdf>

Fødevarestyrelsen (2018): Dyrevelfærd i Danmark 2018. Med resultater af velfærdskontrollen i 2017.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%20A6rd/Dyrevelf%20A6rdsrapporter/Dyrevelf%20A6rd%20i%20Danmark%202018.pdf>

Fødevarerstyrelsen (2019): Dyrevelfærd i Danmark 2019. Med resultater af velfærdskontrollen i 2018.

[https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%C3%A6rd/Dyrevelf%C3%A6rdsrapporter/Dyrevelf%C3%A6rdsrapport%202019%20\(11.10.19\).pdf](https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%C3%A6rd/Dyrevelf%C3%A6rdsrapporter/Dyrevelf%C3%A6rdsrapport%202019%20(11.10.19).pdf)

Fødevarerstyrelsen (2020). Dyrevelfærd i Danmark 2020. Med resultater af velfærdskontrollen i 2019.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%C3%A6rd/Dyrevelf%C3%A6rdsrapporter/Dyrevelf%C3%A6rdsrapport%202020.pdf>

Fødevarerstyrelsen (2022): Dyrevelfærd i Danmark 2021. Med resultater af velfærdskontrollen i 2020.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veterinaermedicin/Videnscenter%20for%20dyrevelf%C3%A6rd/Dyrevelf%C3%A6rdsrapporter/Dyrevelf%C3%A6rdsrapporten%202021.pdf>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2021). Besvarelse af spørgsmål nr. 1733 (Alm. del), Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg til Ministeren for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 20. september 2021.

<https://www.ft.dk/samling/20201/almDEL/mof/spm/1733/svar/1827396/2477687.pdf>

5.3 Svineproduktion

5.3.1 I 2021 døde der 29.514 pattegrise om dagen

Pedersen, L. J., Berg, P., Jørgensen, E., Bonde, M. K., Herskin, M. S., Knage-Rasmussen, K. M., Kongsted, A. G., Lauridsen, C., Oksbjerg, N., Poulsen, H. D., Sørensen, D. A., Su, G., Sørensen, M. T., Theil, P. K., Thodberg, K., Jensen, K. H. (2010): Pattegrisedødelighed i DK – Muligheder for reduktion af pattegrisedødelighed i Danmark, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet, Husdyrbrug Nr. 86, DJF Rapport.

https://dcapub.au.dk/djfpdf/Rapport_86_husdyrbrug_53458_samlet.pdf

SEGES Innovation (2022). Lands gennemsnit for produktivitet i produktion af grise i 2021.

[Lands gennemsnit for produktivitet i produktionen af grise i 2021 \(landbruqsinfo.dk\)](https://www.seges.dk/landbruqsinfo/lands-gennemsnit-for-produktivitet-i-produktionen-af-grise-i-2021)

Danmarks Statistik – Statistikbanken (2022). Bestanden af husdyr; SVIN: svinebestanden opgjort på kvartaler efter type.

<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>

SEGES Svineproduktion (2011). Lands gennemsnit for produktivitet i svineproduktionen 2010.

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2011/1114>

SEGES Svineproduktion (2021). Lands gennemsnit for produktivitet i produktionen af grise i 2020.

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/Notater/2021/2115>

5.3.2 I 2021 døde 16,1 procent af sobestanden i staldene

SEGES Innovation (2022). Lands gennemsnit for produktivitet i produktion af grise i 2021.

[Lands gennemsnit for produktivitet i produktionen af grise i 2021 \(landbruqsinfo.dk\)](https://www.seges.dk/landbruqsinfo/lands-gennemsnit-for-produktivitet-i-produktionen-af-grise-i-2021)

SEGES Innovation (2022). Udviklingen i sødødelighed – tal fra DAKA 2021.

[Udviklingen i sødødelighed 2021 \(landbruqsinfo.dk\)](https://www.seges.dk/landbruqsinfo/udviklingen-i-sododelighed-2021)

Damm, B.I. (2004). Velfærdsproblemer hos de danske søer. Dyrenes Beskyttelse.

<https://www.yumpu.com/da/document/read/17718108/velfaerdsproblemer-hos-de-danske-ser-dyrenes-beskyttelse>

SEGES svineproduktion (2015). Udviklingen i sødødelighed - tal fra DAKA 2014

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2015/1522>

SEGES Svineproduktion (2016). Udviklingen i sødødelighed – Tal fra DAKA 2015

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2016/1603>

SEGES Svineproduktion (2017). Udviklingen i sødødelighed – Tal fra DAKA 2016

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2017/1714>

SEGES Svineproduktion (2018). Udviklingen i sødødelighed – Tal fra DAKA 2017

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2018/1815>

SEGES Svineproduktion (2019). Udviklingen i sødødelighed – Tal fra DAKA 2018

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2019/1919>

SEGES Svineproduktion (2020). Udviklingen i sødødelighed – Tal fra DAKA 2019

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2020/2013>

SEGES Svineproduktion (2021). Lands gennemsnit for produktivitet i produktionen af grise i 2020.

<https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/Notater/2021/2115>

SEGES Svineproduktion (2021). Udvikling i sødødelighed - tal fra DAKA 2020

https://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2021/2114_16

SEGES Svineproduktion (2021): FFL21: Change experiences by a Danish policy influencer”.

https://www.openagrar.de/receive/openagrar_mods_00073306?lang=en

5.3.3 I den konventionelle produktion halekuperes grise

EFSA (2007): Scientific Opinion of the Panel on Animal Health and Welfare on a request from Commission on the risks associated with tail biting in pigs and possible means to reduce the need for tail docking considering the different housing and husbandry systems. The EFSA Journal 611; 1-13.

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2007.611>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2020). Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/a/2020/1742>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2021). Besvarelse af spørgsmål nr. 1733 (Alm. del), Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg til Ministeren for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 20. september 2021.

<https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/mof/spm/1733/svar/1827396/2477687.pdf>

Pedersen, L.J., Anneberg, I., Sørensen, J.T., Aarhus Universitet (2017). Dyrevelfærden i moderne svineproduktion – hvad er de aktuelle problemer. Dansk Veterinærtidsskrift 06, 11-14.

https://moreinfo.addi.dk/2.11/more_info_get.php?lokalid=37478482&attachment_type=856_a&bibliotek=870971&source_id=870970&key=b3ff258992ee25c14166

5.4 Æg- og fjerkræproduktion

5.4.1 Æglæggende høner har brud på brystbenet

Thøfner, I., Hougen, H.P., Villa, C., Lynnerup, N., Christensen, J.P. (2020). Pathological characterization of keel bone fractures in laying hens does not support external trauma as the underlying cause. PLOS One March 9, 2020

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229735>

Thøfner, I.C.N, Dahl, N., Christensen, J.P. (2021) Keel bone fractures in Danish laying hens: Prevalence and risk factors. PLOS One, August 13, 2021

<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0256105>

Københavns Universitet (2021). Smertefulde knoglebrud: Store æg presser små høns til bristepunktet.

https://nyheder.ku.dk/alle_nyheder/2021/09/smertefulde-knoglebrud-store-aeg-presser-smaa-hoens-til-bristepunktet/

Fødevarestyrelsen (2021). Handlingsplan for bedre velfærd for fjerkræ - Afrapportering fra følgegruppen.

[Rapport \(foedevarestyrelsen.dk\)](Rapport%20foedevarestyrelsen.dk)

5.4.2 Stadig en halv million burhøner

Dansk Fjerkræ (2022). Årsstatistik for den danske fjerkræproduktion 2021

<https://www.danskfjerkrae.dk/nyheder/fjerkrbranchens-rsstatistik-2021>

Fødevarestyrelsen (2022): Bedre dyrevelfærd, hvor mange besætninger er tilmeldt.

<https://bedre-dyrevelfaerd.dk/for-virksomheder/hvor-mange-besaetninger-er-tilmeldt/>

Fødevarerwatch (2016): Da buræggene forsvandt, kom med bag forløbet.

<https://foedevarewatch.dk/Detail/article8959739.ece>

Berlingske (2016): Dansk Supermarked sortlister buræg.

<https://www.berlingske.dk/virksomheder/dansk-supermarked-sortlister-buraeg>

5.4.3 Slagtekyllinger avles med hurtig vækst for øje

Landbrug & Fødevarer (2010). Erhvervsfjerkræsektionens årsmøde, 2010, Tabelbilag.

<https://lf.dk/tal-og-analyser/statistik/aeg-og-fjerkrae/aarsstatistik-fjerkrae/2010>

Landbrug & Fødevarer (2017). Erhvervsfjerkræsektionens årsmøde 2017, Tabelbilag.

<https://lf.dk/helpers/soegeresultater.aspx?searchQuery=%C3%A5rsm%C3%B8de%20tabelbilag%20fjerkr%C3%A6%202017>

Landbrug & Fødevarer (2022). Kyllinger i Danmark.

<https://lf.dk/viden-om/landbrugsproduktion/husdyr/kyllinger>

Landbrug og Fødevarer (2021):

<https://lf.dk/tal-og-analyser/fakta-om-foedevareklyngaen>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2022). Hvor mange er tilmeldt?

<https://bedre-dyrevelfaerd.dk/for-virksomheder/hvor-mange-besaetninger-er-tilmeldt/>

Dansk Fjerkræ (2022). Årsstatistik for den danske fjerkræproduktion 2021

<https://www.danskfjerkrae.dk/nyheder/fjerkrbranchens-rsstatistik-2021>

5.4.4 Hurtig vækst påvirker slagtekyllingers gang

Riber, A.B., Hinrichsen, L.K., Tahamtani, F.M. (2018). Undersøgelse af gangegenskaber hos danske konventionelle og økologiske slagtekyllinger anno 2016/2017. Aarhus Universitet, Institut for Husdyrvidenskab.

https://pure.au.dk/portal/files/121058392/Kortl_qning_of_gangproblemer_slagtekyllinger_260118.pdf

5.5.1 Knap 30 % af de danske malkekøer har adgang til udearealer

Danmarks Statistik (2021). Næsten halvdelen af Danmarks kvægbestand kommer på græs en del af året.

[Næsten halvdelen af Danmarks kvægbestand kommer på græs en del af året - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](N%C3%A6sten%20halvdelen%20af%20Danmarks%20kv%C3%A6gbestand%20kommer%20p%C3%A5%20gr%C3%A6s%20en%20del%20af%20%C3%A5ret%20-%20Danmarks%20Statistik%20(dst.dk))

DR.dk (2018). Mere end 400.000 danske køer kommer aldrig på græs

[Mere end 400.000 danske køer kommer aldrig på græs | Indland | DR](Mere%20end%20400.000%20danske%20k%C3%B8er%20kommer%20aldrig%20p%C3%A5%20gr%C3%A6s%20|%20Indland%20|%20DR)

Landbrugsstyrelsen (2022). Vejledning 2022.

[Vejledning 2022 - Landbrugsstyrelsen \(lbst.dk\)](Vejledning%202022%20-%20Landbrugsstyrelsen%20(lbst.dk))

5.6.1 Stadig flere landbrugsdyr eksporteres levende

Eurogroup for animals (2021). Live Animal Transport: Time to change the rules.

https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2021-02/2020_01_27_efa_transport_white_paper_0.pdf

Danmarks Statistik – Statistikbanken (2022). Slagtninger og produktion; ANI4: slagtninger og produktion af kvæg efter kategori og enhed, ANI5: Slagtninger og produktion af svin efter kategori og enhed, ANI6: slagtninger og produktion af fjerkræ efter kategori og enhed.

<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>

5.6.2 Danmark eksporterer flest levende grise af alle EU-lande

Danmarks Statistik – Statistikbanken (2021). Slagtninger og produktion; AN15: Slagtninger og produktion af svin efter kategori og enhed.
<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>

Eurogroup for Animals (2021). Live Animal Transport: Time to change the rules
https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2021-02/2020_01_27_efa_transport_white_paper_0.pdf
Fødevarestyrelsen (2021). Dyrenes Beskyttelses aktindsigt hos Fødevarestyrelsen i antal grise på lange transportere i 2021.

5.6.3 91 procent af spædekulve er under en måned, når de sendes ud på lange transportere

Det Centrale Husdyrregister (2022). Antal kulve under 8 uger eksporteret via samlested.
Det Centrale Husdyrregister (2020). Alder på 1668 kulve eksporteret i ugerne 40+41.
https://chr.fvst.dk/chr/faces/frontpage.jsessionid=vQD40SpK8-5Hf3v_Fq59hWEUILZd5T7Cy0R92bNxQrAH5Pr3_ci!1717795995?_adf.ctrl-state=13dp92o80g_3
Fødevarestyrelsen (2021). Dyrenes Beskyttelses aktindsigt hos Fødevarestyrelsen i lange transportere af kulve under 6 måneder i 2021 opgjort på modtagerland.
Eurogroup for Animals (2021). Welfare of calves kept for white and rosé veal production.
https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2021-05/2021_05_20_efa_pp_white%20and%20ros%C3%A9%20veal%20production.pdf

5.7.1 Svineproduktionen står for tre fjerdedele af det samlede forbrug af antibiotika til danske dyr

Danmap (2021). DANMAP 2020 Use of antimicrobial agents and occurrence of antimicrobial resistance in bacteria from food animals, food and humans in Denmark. DTU og Statens Serum Institut.
<https://www.danmap.org/reports/2020>
Danmap (2013). DANMAP 2013 Use of antimicrobial agents and occurrence of antimicrobial resistance in bacteria from food animals, food and humans in Denmark. DTU og Statens Serum Institut.
<https://www.danmap.org/reports/2013>

5.7.2 Konventionelle indendørs grise behandles 14 gange oftere end økologiske smågrise

Nielsen, C.N., Kongsted, H., Sørensen, J.T., Krogh, M.A. (2021). Antibiotic and medical zinc oxide usage in Danish conventional and welfare-label pig herds in 2016-2018. Preventive Veterinary Medicine 189.
[Antibiotic and medical zinc oxide usage in Danish conventional and welfare-label pig herds in 2016–2018 - ScienceDirect](https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2021.105111)
Sørensen, J.T., Nielsen, J.T., Larsen, A.R. (2022). Sunde grise med lavt antibiotikaforbrug. DCA rapport nr. 203. Aarhus Universitet.
https://dcapub.au.dk/djffpublikation/djffpdf/DCArapport203_2.pdf

5.7.3 Antibiotikaresistens

WHO (2022). Fact sheet: Antibiotic resistance.
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/antibiotic-resistance>
Statens Serum Institut (2017). Husdyr-MRSA spredt sig fortsat blandt mennesker og til andre dyrearter.
https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2017/2017_10_27-danmap-mrsa
Statens Serum Institut (2018). Antibiotikaresistens og handel med svin har været med til at øge spredningen af husdyr-MRSA.
<https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2018/antibiotikaresistens-og-handel-med-svin-har-vaeret-med-til-at-oge-spredningen-af-husdyr-mrsa>
Statens Serum Institut (2021). MRSA - opgørelse over sygdomsforekomst 2020.
<https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsovervaagning/m/mrsa-2020>

5.7.4 Zoonoser

Statens Serum Institut (2020). Smitte med Covid-19 fra mink til mennesker.
<https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2020/smitte-med-covid19-fra-mink-til-mennesker>
Statens Serum Institut (2020). Notat om den seneste udvikling af SARS-CoV2 på minkfarme og blandt mennesker.
[Notat om den seneste udvikling af SARS-CoV2 på minkfarme og blandt mennesker Uge 49. 04122020 \(ssi.dk\)](https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2020/notat-om-den-seneste-udvikling-af-sars-cov2-pa-minkfarme-og-blandt-mennesker)

Statens Serum Institut (2020). Mutationer i minkvirus.
<https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2020/mutationer-i-minkvirus>
Poulsen, A.G. (2022). På sporet af den næste pandemi.
<https://ugeskriftet.dk/nyhed/pa-spoeret-af-den-naeste-pandemi>

Poulsen, A.G. (2022). Den zoonotiske trussel fra danske svin vokser.
<https://ugeskriftet.dk/nyhed/den-zoonotiske-trussel-fra-danske-svin-vokser>

6. ØKOLOGISK LANDBRUGSPRODUKTION

Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2021). <https://fvm.dk/landbrug/aftale-om-groen-omstilling-af-dansk-landbrug/>

6.1 Økologien fylder nu 12 % af landbrugsarealet

Landbrugsstyrelsen, statistik over landbrugsbedrifter 2021
[https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tvaerqaaende/Oekologi/Statistik/Statistik over økologisk jordbrugsbedrifter 2021.pdf](https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tvaerqaaende/Oekologi/Statistik/Statistik%20over%20oekologisk%20jordbrugsbedrifter%202021.pdf)

6.2 Danskerne køber mere og mere økologi

Danmarks Statistik (fra og med 2017 er internethandel med i tallene) og egne undersøgelser. <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/miljoe-og-energi/okologi>

6.3 Danmark er verdensmester i salg af økologi

FIBL Statistics 2022 <https://statistics.fibl.org/og> IFOAM <https://www.ifoam.bio/>. Tallene i grafen er fra 2020, da det er det seneste år, hvor der er sammenlignelige tal på tværs af landene.

6.3.1 Innovation skal sikre nyt økoverdensmesterskab

Innovationscenter for Økologisk Landbrug www.icoel.dk/

6.4.1 Klimaaftryk fra konventionelt og økologisk landbrug

Estimering af national klimaeffekt for omlægning til økologisk jordbrug" (Aarhus Universitet, 2020), "Vidensyntese om livscyklusvurderinger og klimaeffektivitet i landbrugssektoren" (Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet, 2022) og Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2021).

6.4.2 Højere biodiversitet på og ved økologiske marker

Biolandbau fördert die Biodiversität (FiBL) <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1524-biodiversitaet.pdf>

6.4.3 Der er mindre kvælstofudvaskning fra økologiske kvægbrug

Jørgen E. Olesen, Troels Kristensen, Ib Sillebæk Kristensen, Christen D. Børgesen, Jørgen Eriksen, Birger Faurholt Pedersen, Anne Grete Kongsted
OPDATERING AF KVÆLSTOFUDVASKNING FRA ØKOLOGISKE BEDRIFTER, DCA Rapport 176, Oktober 2020
DCArapport176.pdf (au.dk)

6.4.4 Økologi, som det praktiseres i Danmark, kan brødføde mindst lige så mange mennesker som det konventionelle landbrug

Comparing food production and land use for organic and conventional agriculture in Denmark, Danmarks Naturfredningsforening 2020

6.5.4. Bedre rammer for dyrevelfærd i økologien

Fødevarestyrelsen (2022). Svins opvækst.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Svinek%C3%B8d.aspx>

Fødevarestyrelsen (2022). Kvægs opvækst.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Kalvek%C3%B8d-og-oksek%C3%B8d.aspx>

Fødevarestyrelsen (2022). Slagtekyllingers opvækst.

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Kyllingek%C3%B8d.aspx>

Fotos

Omslag: Thyge Nygaard

S. 2, 11, 13, 16, 26, 45, 49. Thyge Nygaard

S. 55, 61, 62. Dyrenes Beskyttelse

S. 33, 36, 69. Økologisk Landsforening

S. 74. Hans Erik Jørgensen

Korrektion:

Afsnit 3.2.2 på side 32, indeholder to forkerte tal.

Teksten lyder nu:

3.2.2 Der er sprøjtgift i over halvdelen af drikkevandsboringerne

I 2020 blev der fundet sprøjtgift i 51 procent af de undersøgte aktive vandværksboringer, heraf 14,6 procent over grænseværdien.

Den skal i stedet lyde:

3.2.2 Der er sprøjtgift i over halvdelen af drikkevandsboringerne

I 2021 blev der fundet sprøjtgift i 51,7 procent af de undersøgte aktive vandværksboringer, heraf 13,7 procent over grænseværdien.